

WENANCJUSZ KUJAWIŃSKI

KATEGORYZACJA ROLNIKÓW USPRAWNIAJĄCA DZIAŁALNOŚĆ PUBLICZNEGO DORADZTWA ROLNICZEGO

Słowa kluczowe: *potencjał rozwojowy, kategoryzacja rolników, wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego*

STRESZCZENIE

W artykule przedstawiono własną propozycję kategoryzacji rolników opartą o dwa kryteria: kryterium posiadanego potencjału rozwojowego i kryterium posiadanych kompetencji zawodowych. Potencjał rozwojowy tworzy: potencjał tkwiący w osobowościach rolników oraz potencjał materialny, jakim oni dysponują. Potencjał materialny, to posiadane przez rolnika aktywa, natomiast potencjał tkwiący w osobowości rolników, to ich sprawność intelektualna oraz nastawienia i postawy.

W oparciu o kryterium posiadanego potencjału rozwojowego wyróżnia się dwie kategorie rolników: rolników posiadających potencjał rozwojowy i rolników nieposiadających potencjału rozwojowego.

Kolejno w oparciu o kryterium posiadanych kompetencji zawodowych z kategorii rolników mających potencjał rozwojowy wydziela się dwie podkategorie: rolników rozwojowych i rolników potencjalnie rozwojowych. Obie te podkategorie są docelowymi odbiorcami odpowiednich, niekomercyjnych usług wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego.

Do oceny potencjału materialnego proponuje się stosować dwa wybrane ekonomiczne wskaźniki sprawności działania, oraz w sytuacjach niejednoznacznych dwa odnoszące się do źródeł finansowania aktywów. Z kolei do oceny potencjału tkwiącego w osobowościach rolników w zakresie ich sprawności intelektualnej proponuje się kryterium trybu nabycia posiadanego wykształcenia. Może nim być tryb specjalny przeznaczony dla osób o niższej sprawności intelektualnej i tryb zwykły dla osób z IQ przekraczającym 90 punktów. Następnie do oceny potencjału tkwiącego w osobowościach rolników w zakresie ich nastawień i postaw proponuje się łączne użycie wskaźnika odnowy aktywów trwałych i wskaźnika likwidacji aktywów trwałych.

Na koniec do oceny kompetencji zawodowych rolników posiadających potencjał rozwojowy proponuje się użyć dwa wskaźniki analizy sprawności zarządzania przedsiębiorstwem. Są nimi: wskaźnik operacyjności i wskaźnik produktywności aktywów ogółem.

Zaproponowana kategoryzacja klientów - odbiorców niekomercyjnych usług wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego oraz wskaźniki oceny posiadanego potencjału rozwojowego, powinny umożliwić doradcom tych jednostek poprawę organizacji i zapewnienie odpowiedniego wsparcia tym rolnikom, którzy go potrzebują. Autor chciałby też, aby zawarte w jego pracy propozycje i sugestie stanowiły podstawę do szerszej, konstruktywnej dyskusji we wszystkich środowiskach zainteresowanych właściwym rozwojem polskiego rolnictwa.

WENANCJUSZ KUJAWIŃSKI

CATEGORIZATION OF FARMERS THAT IMPROVES ACTIVITY OF THE PUBLIC AGRICULTURE ADVISORY SERVICE

Keywords: *development potential, categorization of farmers, voivodship agricultural advisory centers*

SUMMARY

The article presents its own proposal categorization of farmers based on two criteria: the criterion of development potential and the criterion of occupational competences. The development potential is created by: potential inherent in the personalities of farmers and the material potential they have. The material potential is the assets owned by the farmer, while the potential inherent in the personality of farmers is their intellectual efficiency and attitudes.

Based on the criterion of development potential, there are two categories of farmers: farmers with development potential and farmers with no development potential.

Next, based on the criterion of professional competences held in the category of farmers with development potential, two subcategories are distinguished: development farmers and potentially development farmers. Both of these subcategories are target recipients of relevant, non-commercial services of voivodship agricultural advisory centers.

To assess the material potential, it is proposed to use two selected economic performance indicators, and in ambiguous situations, two refer to the sources of asset financing. In turn, in order to assess the potential of farmers' personality in terms of their intellectual performance, a the criterion of the mode of obtaining education was proposed. It can be a special mode for people with lower intellectual performance and a normal mode for people with IQ exceeding 90 points. Then, in order to assess the potential of the farmers' personality in terms of their attitudes, it is proposed to use the renewal index of fixed assets and the liquidation ratio of fixed assets.

Finally, to assess the professional competence of farmers with development potential, it is proposed to use two indicators of the business management efficiency analysis. These are: the operating ratio and total assets productivity index.

The proposed categorization of clients - recipients of non-commercial services of voivodship agricultural advisory centers and indicators of development potential assessment should enable the advisors of these units to improve the organization and providing adequate support to those farmers who need it.

The author would also like the proposals and suggestions contained in his work to be the basis for a broader, constructive discussion in all environments interested in the proper development of Polish agriculture.

e-mail: wenek18@gmail.com

MARIA JOLANTA ORŁOWSKA, JAROSŁAW ORDON

**DZIAŁANIA DLA PODNOSZENIA KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH
ROLNIKÓW I INNYCH MIESZKAŃCÓW OBSZARÓW WIEJSKICH
NA PRZYKŁADZIE KUJAWSKO-POMORSKIEGO OŚRODKA DORADZTWA
ROLNICZEGO**

Słowa kluczowe: *działania doradcze, kwalifikacje zawodowe, rolnicy, mieszkańcy
obszarów wiejskich*

STRESZCZENIE

Przedstawiono działania prowadzone w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego dla podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich. Wykorzystano dane sprawozdawcze z lat 2015-2018. Na podstawie przedstawionej analizy pokazano, że Ośrodek pełni w regionie ważną rolę w zakresie uzupełniania oraz podnoszenia kwalifikacji, a także wspierania reorientacji zawodowej kierujących gospodarstwami rolnymi i pozostałych mieszkańców terenów wiejskich. Równie ważna jest rola Ośrodka w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na wsi dla dywersyfikacji źródeł dochodów i rozwoju działalności gospodarczej. Wydaje się, że w najbliższych latach zapotrzebowanie na tego typu działania będzie wzrastać.

MARIA JOLANTA ORŁOWSKA, JAROSŁAW ORDON

**ADVISORY ACTIVITIES CARRIED OUT IN ORDER TO RAISE THE
PROFESSIONAL QUALIFICATIONS OF FARMERS AND OTHER INHABITANTS
OF RURAL AREAS ON THE EXAMPLE OF THE KUJAWSKO-POMORSKIE
AGRICULTURAL ADVISORY CENTER**

Keywords *counseling activities, professional qualifications, farmers, inhabitants
of rural areas*

SUMMARY

The activities carried out in the Kuyavian-Pomeranian Agricultural Advisory Center for raising professional qualifications of farmers and other inhabitants of rural areas are presented. Reporting data from 2015-2018. The quality method of analysis was used, supplemented by a quantitative method. On the basis of the analysis presented, it was shown that the Center plays an important role in the region in terms of supplementing and raising qualifications as well as supporting professional reorientation of farm managers and other residents of rural areas. Equally important is the role of the Center in the field of rural entrepreneurship development for the diversification of income sources and business development. It seems that in the coming years the demand for such activities will increase.

e-mail: orjol@utp.edu.pl
e-mail: Jarek.ordon@wp.pl

BOGDAN M. WAWRZYNIAK

PRZEGLĄD SYSTEMÓW DORADZTWA ROLNICZEGO (FAS) I SYSTEMÓW WIEDZY I INNOWACJI ROLNICZYCH (AKIS) W KRAJACH CZŁONKOWSKICH UE

Słowa kluczowe: *system doradztwa rolniczego, system wiedzy i innowacji rolniczych, FAS, AKIS, EPI*

STRESZCZENIE

W opracowaniu przedstawiono – w ujęciu historycznym – informacje o kształtowaniu i przemianach systemów doradztwa, a ponadto o tworzeniu systemów wiedzy i innowacji rolniczych. Wskazano na źródła powstawania instytucji doradczych w wybranych krajach, o typach dominujących form organizacyjnych i ich umiejscowienia w strukturze sektora rolnego. W ramach WPR kraje członkowskie UE zostały zobligowane do stworzenia jednolitego systemu FAS, poprzez który wyznaczano cele i zadania doradztwa, ale nie formy organizacyjne.

Scharakteryzowano System Wiedzy i Innowacji Rolniczych w niektórych krajach, który miał stanowić sieć powiązań instytucjonalnych, począwszy od ośrodków naukowych i badawczych, poprzez upowszechnianie i wdrażanie, a na rolnikach kończąc. Przedstawiono nowe propozycje SCAR dotyczące usług doradczych i instytucji edukacyjnych. Zasygnalizowano znaczenie EPI dla wdrażania innowacji rolniczych.

BOGDAN M. WAWRZYNIAK

OVERVIEW OF AGRICULTURAL ADVISORY SYSTEMS (FAS) AND AGRICULTURAL KNOWLEDGE AND INNOVATION SYSTEMS (AKIS) IN EU MEMBER STATES

Keywords: *agricultural advisory system, agricultural knowledge and innovation system, FAS, AKIS, EPI*

SUMMARY

The study presents - in historical terms - information about shaping and transformation of advisory systems, and also creating knowledge systems and agricultural innovations. The sources of advisory institutions in selected countries, types of dominant organizational forms and their location in the structure of the agricultural sector were pointed out. Under the CAP, EU member states were obliged to create a uniform FAS system through which objectives and tasks of counseling were set, but not organizational forms.

The System of Knowledge and Agricultural Innovation in some countries was characterized, which was to constitute a network of institutional connections, starting from scientific and research centers, through dissemination and implementation, and ending with farmers. New SCAR proposals for advisory services and educational institutions were presented. The significance of the EIP for the implementation of agricultural innovations has been indicated.

e-mail: bogdan.wawrzyniak2@neostrada.pl

JAGODA SZYMCZAK, ARKADIUSZ SADOWSKI

TECHNOLOGIA BLOCKCHAIN JAKO STYMULANTA ZACHOWANIA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSCI W ŁAŃCUCHU DOSTAW

Słowa kluczowe: *blockchain, łańcuch dostaw, bezpieczeństwo żywności*

STRESZCZENIE

Rozwój techniki warunkuje coraz szybszy postęp poszczególnych sektorów gospodarek, ażw konsekwencji ich systemu jako całości. Agrobiznes staje przed wyzwaniem sprostania rosnącym potrzebom konsumenta w kontekście jakości żywności. Jednym ze sposobów zapewnienia wyżej wymienionej jakości, opartych o digitalizację procesów, jest technologia blockchain. Wykorzystywana w łańcuchu dostaw w niektórych krajach, takich jak np. Chiny, gdzie rzecz dotyczy importu wołowiny z Australii na rynek azjatycki, zapewnia wyższą jakość żywności i tym samym zwiększa konkurencyjność producentów zaangażowanych w stworzenie sieci. Wzrost konkurencyjności gospodarek powoduje, że dotychczasowe starania o klienta przechodzą ewolucję na każdym rynku, w tym na rynku żywności. W artykule zaprezentowano nowe, dotychczas nieznane na polskim rynku żywności, wykorzystanie technologii blockchain. Wyjaśniono pojęcie, opisano schemat działania, przywołano przykłady wykorzystania sieci na innych rynkach i obszarach życia człowieka. Opracowanie ma charakter przeglądowy, opierający się na dostępnej literaturze oraz przykładach rynkowych. Celem opracowania jest zaprezentowanie możliwości wykorzystania innowacyjnej technologii blockchain w poprawie funkcjonowania łańcuchów dostaw.

JAGODA SZYMCZAK, ARKADIUSZ SADOWSKI

BLOCKCHAIN TECHNOLOGY AS A STIMULANT SAVING FOOD SAFETY IN A SUPPLY CHAIN

Keywords: *blockchain, supply chain, food safety*

SUMMARY

The development of technique conditions faster progress of individual sectors of economies, and consequently their system as a whole. Agribusiness has a challenge of satisfying the growing needs of the consumer in the context of food quality. One of the systems of ensuring food safety based on the digitalization of processes is blockchain technology. Used in the supply chain in some countries, such as China, that imports beef from Australia to the Asian market, provides higher quality food and thus increases the competitiveness of producers involved in creating the network. The increase in the competitiveness of economies means that previous efforts for clients evolve in every market, including the food market. The article presents new, hitherto unknown on the Polish food market, the use of blockchain technology. The concept was explained, a flow chart was described, examples of using the network in other markets and other areas of human life were recalled. The study is of a review nature, based on available literature and market examples. The aim of the study is to present the possibilities of using innovative blockchain technology in improving the functioning of supply chains.

e-mail: jagoda.szymczak@up.poznan.pl

e-mail: arkadiusz.sadowski@up.poznan.pl

GRAŻYNA NACHTMAN

EFEKTY PRODUKCYJNO-EKONOMICZNE TOWAROWEJ UPRAWY PIECZAREK

Słowa kluczowe: *produkcja pieczarek, eksport pieczarek, opłacalność produkcji pieczarek*

STRESZCZENIE

Pieczarki świeże są produktem cieszącym się dużym popytem w kraju i za granicą. Polscy producenci są wciąż konkurencyjni cenowo na rynkach zagranicznych, co zachęca ich do rozwoju, inwestowania w nowoczesne technologie, powiększanie skali produkcji. Zbiór pieczarki świeżej odbywa się jednak dotychczas ręcznie i wymaga wysokich nakładów pracy, a zarazem ponoszenia coraz wyższych kosztów wynagrodzeń. W badanej grupie gospodarstw pieczarkarskich koszty pracy stanowiły około 18% kosztów ogółem, co wskazuje na ich duże znaczenie w procesie produkcji. Analizowane gospodarstwa były jednostkami ściśle specjalizującymi się w produkcji pieczarek, średnia powierzchnia uprawy wynosiła 0,47 ha. Produkcja w roku 2017 była opłacalna i dochodowa. Na 100 zł poniesionych kosztów otrzymano prawie 113 zł produkcji. Wyniki badań ukazują sytuację producentów pieczarek, ale na ich podstawie nie można wnioskować o przyszłości, która według wielu ekspertów przedstawia się niekorzystnie ze względu na spadek opłacalności produkcji pieczarki świeżej.

GRAŻYNA NACHTMAN

THE PRODUCTIVE AND ECONOMIC EFFECTS OF COMMODITY CHAMPIGNON MUSHROOMS CULTIVATION

Keywords: *champignon mushrooms production, champignon mushrooms export, profitability of champignon mushrooms production*

SUMMARY

Fresh champignon mushrooms are a product in a great demand in the country and abroad. Polish producers are still competitive in terms of prices on foreign markets, which encourages them to develop, invest in modern technologies and increase the scale of production. Harvesting of fresh champignon mushrooms has been however done manually so far and requires high labour input, and at the same time incurring higher and higher remuneration costs. In the studied group of champignon mushroom farms, labour costs make up about 18% of total costs, which indicates their great importance in the process of champignon mushroom production. The farms analysed were the units strictly specialized in the champignon mushroom production, the average crop area was 0.47 ha. The production in 2017 was profitable. 113 PLN of production was obtained for 100 PLN of costs incurred. The study allows to expand the view on the situation of champignon mushroom producers, but one cannot infer a future, which according to many experts is disadvantageous due to the decrease of the profitability of fresh champignon mushrooms production.

e-mail: Grazyna.Nachtman@fadm.pl

BOGDAN M. WAWRZYNIAK

UDZIAŁ KOBIET WIEJSKICH I MŁODYCH ROLNIKÓW W KIEROWANIU GOSPODARSTWAMI ROLNYMI W KRAJACH UE

Słowa kluczowe: *kobieta wiejska, młody rolnik, kierowanie gospodarstwem rolnym, zarządzanie*

STRESZCZENIE

W opracowaniu przedstawiono zagadnienie udziału kobiet wiejskich i młodych rolników w kierowaniu gospodarstwami rolnymi, na tle ogólnej liczby rolników. Badania obejmowały 27 krajów UE, przy czym porównania dokonano odrębnie dla dawnych krajów członkowskich (UE-15) oraz nowych krajów członkowskich (NUE-12).

W wyniku analizy stwierdzono, że kobiety jako menadżerki reprezentują 28,1% całej populacji zarządzających. Liczba kobiet występujących w odpowiednich grupach wiekowych była odzwierciedleniem przedziałów wiekowych wszystkich osób kierujących gospodarstwami rolnymi. Wykształceniem na poziomie wyższym charakteryzowało się 4,2% kobiet, przy czym liczba ta była wyższa w NUE-12 – 5,0%, w stosunku do UE-15 – 2,9%.

Młodzi rolnicy uczestniczyli w zarządzaniu gospodarstwami rolnymi na niskim poziomie (7,5%), co pozostawało w sprzeczności z ich udziałem jako mieszkańców obszarów wiejskich. Wśród młodych rolników było więcej mężczyzn (76,7%), aniżeli kobiet (23,3%). Natomiast wykształcenie na poziomie wyższym miało 14,0% ogółu młodych rolników.

BOGDAN M. WAWRZYNIAK

SHARE OF RURAL WOMEN AND YOUNG FARMERS IN THE PROCESS OF MANAGING FARMS IN EU COUNTRIES.

Keywords: *rural woman, young farmer, farm management, management*

SUMMARY

The study presents the issue of the participation of rural women and young farmers in the process of managing farms, which was depicted in the background of the total number of farmers. The research covered 27 EU countries, with the comparison made separately for old member states (EU-15) and new member states (NUE-12).

As a result of the analysis, it was found that women as managers represent 28.1% of the total population of managers. Studies have shown that the number of women in the appropriate age groups was a reflection of the age ranges of all managers of farms. Higher education was characterized by 4.2% of women, with higher in NUE-12 – 5.0% compared to EU-12 – 2.9%.

Young farmers participated in farm management at a low level (7.5%), which contradicted their participation as rural residents. Among young farmers there was more male (76.7%) than women (23.3%). However, education at the higher level had 14.0% of all young farmers.

e-mail: bogdan.wawrzyniak2@neostrada.pl